

Deelrapport Natuur Helperzoomtunnel

Oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor de natuur

Definitief

Gemeente Groningen

Grontmij Nederland B.V.
Groningen, 31 juli 2014

Verantwoording

Titel : Deelrapport Natuur Helperzoomtunnel

Subtitel : Oriënterend onderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor de natuur

Projectnummer : 325949

Referentienummer :

Revisie :

Datum : 31 juli 2014

Auteur(s) : mr. A.H. (Daniel) Tuitert

E-mail adres : daniel.tuitert@grontmij.nl

Gecontroleerd door : mr. M. Haan

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : ing. H.C. Fischer

Paraaf goedgekeurd :

Contact : Grontmij Nederland B.V.
Rozenburglaan 11
9727 DL Groningen
Postbus 7057
9701 JB Groningen
T +31 88 811 51 11
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	4
1.1	Aanleiding en doel	4
1.2	Ontwerp en onderzoeksgebied	4
2	Wettelijk kader	6
1.1	Inleiding.....	6
1.2	Natuurbeschermingswet	6
1.3	Flora- en faunawet	6
1.4	Ecologische Hoofdstructuur	7
3	Resultaten beschermde gebieden	9
3.1	Natuurbeschermingswet	9
3.2	Ecologische Hoofdstructuur	9
3.3	Stedelijke Ecologische Structuur	10
4	Resultaten beschermde soorten	12
4.1	Inventarisatie methode.....	12
4.1.1	Bronnenonderzoek.....	12
4.1.2	Verkennd veldbezoek	12
4.2	Flora	12
4.3	Zoogdieren	12
4.3.1	Vleermuizen	12
4.3.2	Overige zoogdieren.....	13
4.4	Vogels	13
4.5	Amfibieën, reptielen en vissen	13
4.6	Ongewervelden	13
5	Conclusie	14
5.1	Gebiedsbescherming	14
5.2	Soortenbescherming	14

Bijlage 1: Verslag veldonderzoek

1 Inleiding

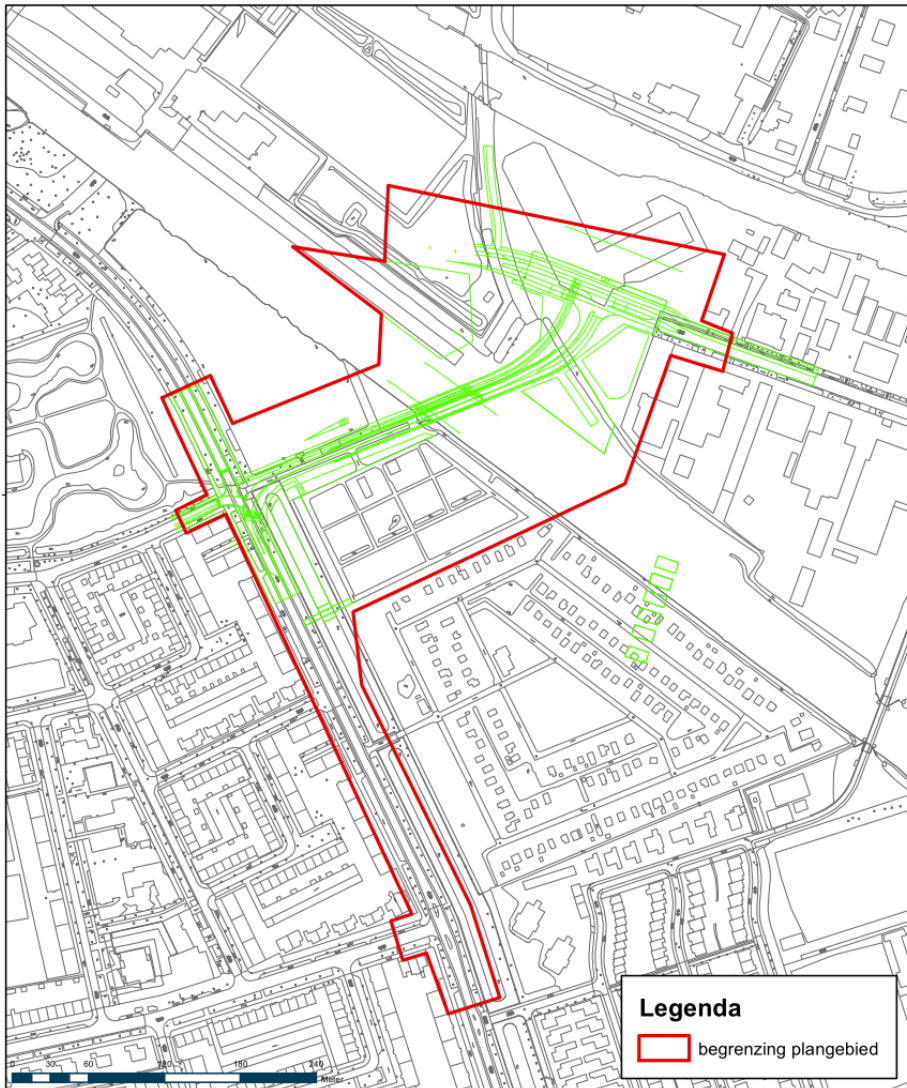
1.1 Aanleiding en doel

In het kader van het project Aanpak Ring Zuid is de aanleg van de Helperzoomtunnel voorzien. Ten behoeve van de aanleg van deze tunnel is de gemeente Groningen voornemens een omgevingsvergunning te verlenen voor het afwijken van de vigerende bestemmingsplannen. Voor deze omgevingsvergunning is het van belang welke effecten de aanleg van de tunnel heeft op beschermde natuurwaarden.

In dit verkennend natuuronderzoek wordt, op basis van bestaande informatie en een oriënterend veldbezoek, een inschatting gemaakt van de natuurwaarden van het plangebied en de mogelijke relaties met de omgeving. Dit onderzoek geeft inzicht in de noodzaak tot het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, een Natuurbeschermingswet vergunning, 'Nee-tenzij' toets EHS dan wel de noodzaak tot het uitvoeren van nadere inventarisaties of effectbeoordelingen. Het verkennend natuuronderzoek vormt daarmee de basis voor eventuele verdere procedures of vervolgonderzoek in het kader van de wet- en regelgeving voor de natuur.

1.2 Ontwerp en onderzoeksgebied

In onderstaande figuur 1.2 is de ligging van het geplande tracé (groen) en het gehanteerde onderzoeksgebied (rood) weergegeven. Het onderzoeksgebied betreft een ruim gebied rondom het geplande tracé. Hierdoor kan het zijn dat beschermde soorten binnen het onderzoeksgebied worden aangetroffen, maar waarschijnlijk niet door de ingreep worden aangetast omdat ze ruim buiten het geplande tracé liggen. In de tekst wordt telkens duidelijk aangegeven of beschermde soorten in het onderzoeksgebied, op het tracé of in beide gebieden zijn waargenomen.

Figuur 1.2: Overzicht ligging plangebied/onderzoeksgebied (rood) en ontwerp (groen)

2 Wettelijk kader

1.1 Inleiding

De natuurbeschermingswetgeving in Nederland valt uiteen in gebiedsbescherming en in soortenbescherming. Gebiedsbeschermende wetgeving voorziet in bescherming van aangewezen natuurgebieden en wordt geregeld in de nieuwe gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998. Soortenbescherming is vastgelegd in de Flora- en faunawet. Deze wet ziet toe op bescherming van soorten planten en dieren zowel binnen als buiten beschermde natuurgebieden. Daarnaast zijn er ook beleidsmatig beschermde gebieden en soorten.

1.2 Natuurbeschermingswet

De Natuurbeschermingswet 1998 vervangt de Natuurbeschermingswet van 1968. De wet is per 1 oktober 2005 in werking getreden. In de Natuurbeschermingswet 1998 is ook de bescherming van de Speciale Beschermingszones (SBZ) op grond van de Habitat- en Vogelrichtlijn geregeld, vanaf het moment dat de gebieden zijn aangewezen door Brussel. De Natuurbeschermingswet 1998 regelt ook de bescherming van de zogenaamde Beschermde Natuurmonumenten en gebieden die de minister van LNV aanwijst ter uitvoering van internationale verplichting, zoals RAMSAR wetlands. Projecten of handelingen die negatieve effecten op deze beschermde gebieden kunnen hebben, zijn verboden. Ook activiteiten buiten de beschermde gebieden kunnen verboden zijn, indien deze negatieve effecten veroorzaken op de kwalificerende natuurwaarden van het gebied (externe werking). Het toetsingskader van de Natuurbeschermingswet 1998 kent de volgende procedurevarianten:

1. er is zeker geen kans op effecten: geen vergunningplicht;
2. er is een kans op effecten, maar zeker niet significant: vergunningaanvraag via een verslechteringstoets (art 19f);
3. er is een kans op significante effecten: vergunningaanvraag via passende beoordeling (art. 19d).

1.3 Flora- en faunawet

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht, deze is gericht op de duurzame instandhouding van soorten. De Flora- en faunawet vervangt onder andere de Vogelwet, de Jachtwet en de soortbescherming uit de Natuurbeschermingswet. In deze nieuwe wet zijn (nagenoeg) alle van nature in het wild voorkomende amfibieën, zoogdieren en vogels beschermt. Daarnaast is een beperkt aantal plantensoorten en ongewervelde beschermt. Voor soorten die vallen onder de bescherming van de wet gelden de volgende verbodsbepalingen met betrekking tot werkzaamheden in het buitengebied:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Vrijstelling en ontheffing

Conform artikel 75 is het mogelijk om in bepaalde gevallen ontheffing of vrijstelling te verlenen van de verbodsbepalingen genoemd in artikelen 8 t/m 11 en 13. Sinds het vrijstellingsbesluit van 23 februari 2005 kent de Flora- en faunawet drie beschermingsniveaus, veelal aangeduid met tabel 1, tabel 2 en tabel 3. De bescherming van de broedvogels heeft een apart beschermingsregime en zijn sinds 25 augustus 2009 onderverdeeld in de categorieën 1 tot en met 5 en overige soorten.

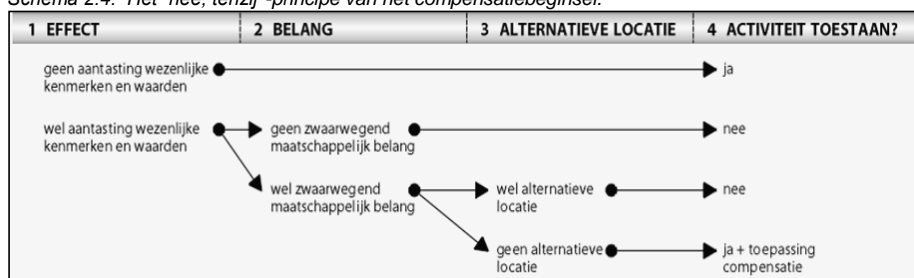
tabel 1	Algemene soorten	Wat betreft ruimtelijke ontwikkelingen, onderhoud en beheer geldt een vrijstelling. Er hoeft voor deze activiteiten geen ontheffing aangevraagd te worden.
tabel 2	Overige soorten	Wat betreft beheer en onderhoud en ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling, mits wordt gewerkt volgens een door de minister van LNV (thans EZ) goedgekeurde gedragscode. Is er geen gedragscode dan moet ontheffing aangevraagd worden, deze valt onder de lichte toets (geen aantasting van de duurzame instandhouding van de soort).
tabel 3	Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitat-richtlijn bijlage 1 van de AMVB	Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt ten aanzien van deze soorten dat er altijd een ontheffing moet worden aangevraagd waarvoor een uitgebreide toets geldt. De ontheffingsaanvraag valt onder de zware toets: 1) er is sprake van een bij de wet genoemd belang, 2) er is geen alternatief, 3) doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort. Voor beheer en onderhoud is wel vrijstelling mogelijk indien gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode.
	Vogels	Vogels vormen een aparte categorie. Vogels worden vooral negatief geraakt in hun broedperiode. Voor het verstoren van nesten wordt over het algemeen geen ontheffing verleend tijdens het broedseizoen. Van een aantal soorten zijn vogelnesten en bijbehorend functionele leefgebied jaarrond beschermd en staan op de 'Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten' van het ministerie van EZ. Het betreffen broedvogelsoorten van de beschermingscategorieën 1 t/m 4 en in bepaalde gevallen ook van de beschermingscategorie 5. Een ontheffingsaanvraag voor het aantasten van deze verblijfplaatsen zal getoetst worden aan de zware toets (als bij tabel 3). Bescherming van broedvogels uit categorie 5 is jaarrond van toepassing indien ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit is bijvoorbeeld het geval als de soort lokaal zeldzaam is, als er bij een verstoring geen alternatieve nestlocaties beschikbaar zijn of als het aanbieden van een alternatieve (kunstmatige) nestlocatie niet mogelijk is.

1.4 Ecologische Hoofdstructuur

De doelen en bescherming van de EHS is op landelijk niveau beleidsmatig vastgelegd in de Nota Ruimte. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is op provinciaal niveau uitgewerkt tot de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur (PEHS) met kerngebieden, natuurontwikkelingsgebieden, beheergebieden en robuuste ecologische verbindingzones. De wettelijke bescherming (WRO) van de EHS is geregeld via het bestemmingsplan. De Ecologische Hoofdstructuur voor de provincie Groningen is vastgelegd in de Omgevingsverordening provincie Groningen 2009.

De afweging voor ingrepen in de EHS gaat volgens het “nee, tenzij-principe”. In onderstaand schema is dit stapsgewijs weergegeven. Ingrenen met significant negatieve invloed op de wezenlijke kenmerken en waarden mogen niet plaatsvinden tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang en indien er geen alternatieven zijn. Indien bij een ingreep schade wordt aangericht aan een EHS-gebied, dan dient dit in ieder geval gemitigeerd te worden. De resteffecten aan verlies van kwaliteit en/of oppervlakte dient te worden gecompenseerd. Daarnaast kan salderen van positieve en negatieve effecten op de EHS uitkomst bieden om projecten in de EHS te realiseren. Hoewel de EHS saldobenadering in de Nota Ruimte is beschreven gaan de provincies hier op verschillende manieren mee om.

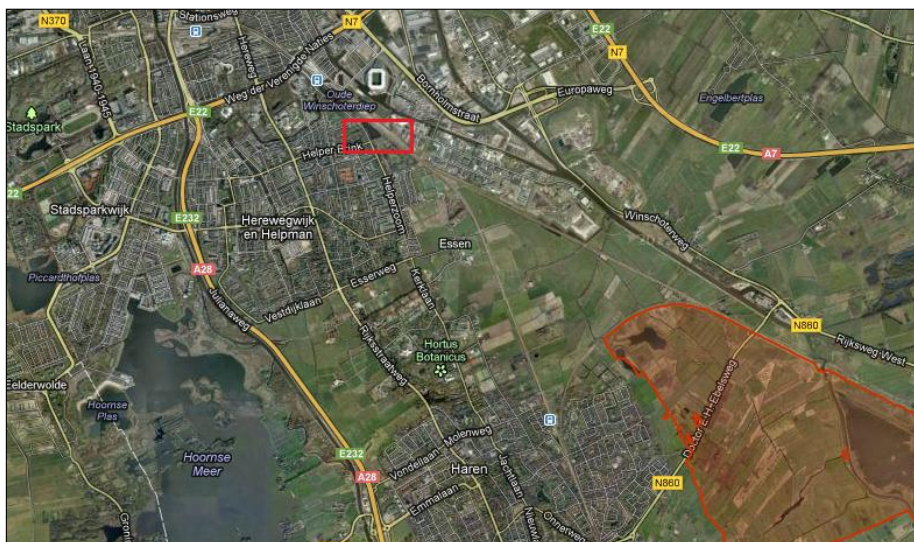
Schema 2.4: Het “nee, tenzij”-principe van het compensatiebeginsel.

3 Resultaten beschermde gebieden

3.1 Natuurbeschermingswet

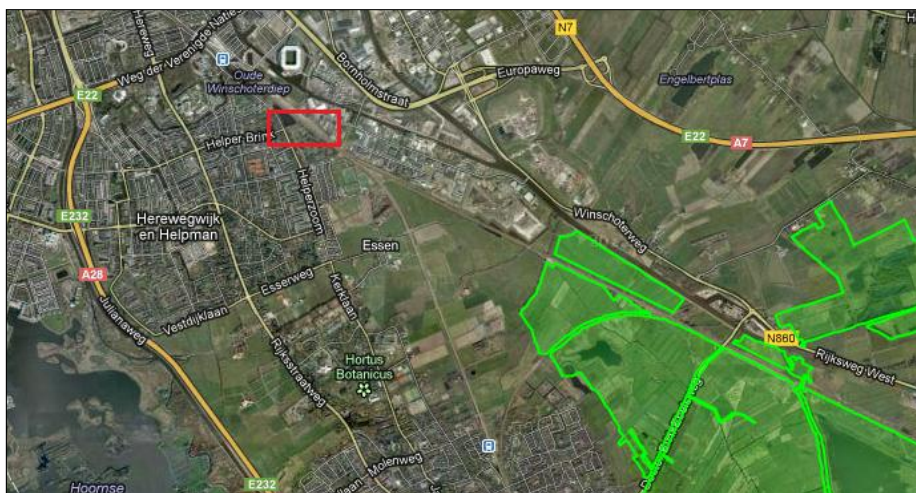
Het onderzoeksgebied ligt niet binnen de begrenzing van een Natura 2000-gebied of een Beschermd natuurmonument. Het dichtstbijzijnde Natuurbeschermingswetgebied is het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied op ca. 2 km afstand van het plangebied. Het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeer is een Vogelrichtlijngebied. Habitattypen maken geen onderdeel uit van de instandhoudingsdoelstellingen van dit gebied. Van een verslechtering van kwalificerende habitattypen als gevolg van stikstofdepositie is derhalve geen sprake. Gelet op de ligging van het onderzoeksgebied in het stedelijk gebied van Groningen zijn er geen ecologische relaties met leefgebieden van kwalificerende vogelsoorten uit het Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied. Significant negatieve effecten kunnen derhalve op voorhand worden uitgesloten. Nadere toetsing in de vorm van een passende beoordeling is niet aan de orde.

Figuur 3.1: Overzicht ligging Natura 2000-gebied Zuidlaardermeergebied (oranje gearceerd) t.o.v. van het plangebied (globaal, rood omlijnd).

3.2 Ecologische Hoofdstructuur

Het onderzoeksgebied bevindt zich op circa 1.700 m van de Ecologische Hoofdstructuur (figuur 3.2). Het beleid van de provincie Groningen ten aanzien van de EHS (Omgevingsverordening provincie Groningen, 2009) kent geen bepalingen ten aanzien van externe werking. Aangezien de ingreep plaatsvindt buiten de begrenzing van de EHS, is nadere toetsing aan het beleid van de provincie Groningen ten aanzien van de EHS niet aan de orde.

Figuur 3.2: Overzicht ligging EHS (groen gearceerd) t.o.v. van het onderzoeksgebied (globaal, rood kader).

3.3 Stedelijke Ecologische Structuur

De stedelijke ecologische structuur (SES) is een belangrijk hulpmiddel om de kwaliteit van de natuur bij ruimtelijke ontwikkelingen in de stad Groningen te handhaven. Het geheel betreft het groene weefsel van de levende stad, het blauwgroene netwerk, waarin de biodiversiteit de ruimte krijgt om de stedelijke dynamiek en klimaatveranderingen te kunnen doorstaan. Daarbij gaat het niet alleen om bestaande ecologische kwaliteiten in parken en andere groengebieden, maar ook om potenties die juist met gebruikmaken van het ruimtelijk proces of door een nader beheerregiem ontwikkeld kunnen worden.

Figuur 3.2 Stedelijke Ecologische Structuur

Het ontwerp van de Helperzoomtunnel ligt (deels) binnen de SES-gebieden Helperzoom en volkstuintencomplex Tuinwijk. Ook grenst het ontwerp aan het SES-gebied Groenestein. Hier leven belangrijke deelpopulaties van onder andere vleermuizen, eekhoorns, marters, egels en diverse vogelsoorten. Ook de flora van deze parken met kenmerkende stinzensoorten is vaak bijzonder rijk. Genoemde kerngebieden en verbindingzones zijn vastgesteld op de Stedelijke Ecologische Structuurkaart van 2006/2007. De ecologisch waardevolle vijvers en waterstructuren liggen met name aan de oostkant van de Helperzoom. Deze wateren zijn biotopen voor vissen, watervogels, amfibieën, libellen en vleermuizen.

Als gevolg van de realisatie van de tunnel gaat een (beperkt) deel van de SES verloren in de omgeving van het Helperpad. Onderdeel van het ontwerp is echter de compensatie van bomen en houtopstanden en de compensatie van te dempen water. Bij deze compensatie is aangesloten bij bestaande SES-structuren, zoals de Helperzoom, de groenzone langs het huidige spoor en de groenverbinding langs de oude industriële spoorlijn. Door deze compensatie wordt de SES weer hersteld en blijft de functionaliteit van de SES behouden.

4 Resultaten beschermde soorten

4.1 Inventarisatie methode

4.1.1 Bronnenonderzoek

Het bronnenonderzoek heeft als doel een overzicht te krijgen van de beschikbare informatie met betrekking tot het voorkomen van beschermde soorten en gebieden in het onderzoeksgebied. Hierbij is onder meer gebruik gemaakt van diverse inventarisatierapporten van Koeman & Bijkerk¹ in opdracht van de gemeente Groningen, waarnemingen van www.waarneming.nl en diverse digitale verspreidingsatlassen. Voor de ligging van de EHS is gebruik gemaakt van de website van de provincie. Informatie over Natura 2000-gebieden en Beschermde Natuurmonumenten is afkomstig uit de gebiedendatabase van het ministerie van EZ.

4.1.2 Verkennend veldbezoek

Op 11 januari 2013 is het onderzoeksgebied bezocht door een ecooloog van Grontmij. Het doel van het verkennend veldbezoek is het onderzoeksgebied te beoordelen op habitatgeschiktheid voor beschermde soorten. Door de informatie uit het bronnenonderzoek te combineren met informatie uit het verkennend veldbezoek, ontstaat een goed beeld van het actueel voorkomen van beschermde soorten in het gebied en de aanwezigheid van potentieel leefgebied van beschermde soorten.

4.2 Flora

In het onderzoek van Koeman & Bijkerk (2009) wordt melding gemaakt van de overige beschermde soorten (tabel 2 Ffwet) daslook en rietorchis en van de algemeen beschermde soorten (tabel 1 Ffwet) grote kaardenbol, zwanenbloem en akkerklokje [in de omgeving van het onderzoeksgebied](#). [Uit gegevens van de gemeente Groningen blijkt dat rietorchis voorkomt langs de zuidoever van de vijver naast het Helperpad. Rietorchis is een overige beschermde soort \(tabel 2 Ffwet\) waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet geldt wanneer wordt gewerkt volgens een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Uitgangspunt is dat met een goedgekeurde gedragscode zal worden gewerkt, zodat geen ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet nodig is.](#) Tijdens het aanvullend veldonderzoek naar vaatplanten (zie bijlage 1) zijn enkele groeiplaatsen van daslook aangetroffen langs de oostzijde van het Helperpad in de bosrand tussen de weg en het volkstuinencomplex. Daslook is een overige beschermde soort (tabel 2 Ffwet) waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet geldt wanneer wordt gewerkt volgens een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Uitgangspunt is dat met een goedgekeurde gedragscode zal worden gewerkt, zodat geen ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet nodig is.

Verwijderd: binnen het

Verwijderd: Van deze beschermde plantensoorten komt daslook voor langs het Helperpad binnen het projectgebied.

4.3 Zoogdieren

4.3.1 Vleermuizen

In het onderzoek van Koeman & Bijkerk (2009) wordt melding gemaakt van de vleermuissoorten ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis, watervleermuis en meervleermuis. Deze vleermuissoorten foerageren boven of langs het water langs de Helperzoom. Van de ruige dwergvleermuis zijn aan de rand van het onderzoeksgebied (maar buiten het bereik van het ontwerp) ver-

¹ Koeman & Bijkerk, 2009. Monitoring in het kader van de Stedelijke Ecologische Structuur Groningen 2009, verbindingzone Helperzoom; Koeman & Bijkerk, 2009. Monitoring in het kader van de Stedelijke Ecologische Structuur Groningen 2009, verbindingzone Volkstuinen Helperzoom; Koeman & Bijkerk, 2008. Monitoring in het kader van de Stedelijke Ecologische Structuur Groningen 2008.

blijfplaatsen gevonden in een boom langs de Helperzoom en in enkele woningen langs de Helperzoom. Tijdens het verkennend veldbezoek zijn enkele bomen met voor vleermuizen geschikte holtes en scheuren en enkele vleermuiskasten waargenomen binnen het geplande tracé. Door de ingreep zouden dus verblijfplaatsen van vleermuizen verloren kunnen gaan. Om dit nader te analyseren is aanvullend veldonderzoek uitgevoerd.

In 2013 is aanvullend vleermuisonderzoek uitgevoerd middels 4 veldbezoeken in de periode juni-september (zie Bijlage 1 voor een verslag van dit onderzoek). Tijdens dit vleermuisonderzoek zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen of essentiële vliegroutes of foerageergebieden van vleermuizen aangetroffen die zouden kunnen worden aangetast door realisatie van de Helperzoomtunnel. Het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

4.3.2 Overige zoogdieren

In het onderzoek van Koeman & Bijkerk (2009) wordt melding gemaakt van de overige beschermde zoogdiersoort (tabel 2 Ffwet) steenmarter op het volkstuintencomplex Tuinwijk en van de algemeen beschermde zoogdiersoorten (tabel 1 Ffwet) egel langs de Helperzoom en in het volkstuintencomplex Tuinwijk. Volgens waarneming.nl komt ook de overige beschermde zoogdiersoort (tabel 2 Ffwet) eekhoorn op het volkstuintencomplex voor. Verblijfplaatsen van zwaardere beschermde soorten zoals das en boommarter bevinden zich naar verwachting niet binnen het onderzoeksgebied vanwege het ontbreken van geschikte biotoop en worden derhalve niet aangetast. Een (beperkt) deel van het leefgebied van de eekhoorn en steenmarter kan door de ingreep worden aangetast. De functionaliteit van het gebied als leefgebied voor eekhoorn en steenmarter komt echter niet in het geding omdat voldoende geschikt leefgebied aanwezig blijft. Het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

4.4 Vogels

In het onderzoeksgebied zijn geen jaarrond beschermde vogelsoorten waargenomen. Wel komt de ijsvogel als doelsoort voor de SES in de verbindingzone langs de Helperzoom voor en de begeleidende soorten boomkruiper, braamsluiper, heggenmus, putter, staartmees, vink, waterhoen en zwartkop. Wanneer gewerkt wordt buiten het broedseizoen van vogels, dan worden geen verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet overtreden ten aanzien van vogels. Een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet is dan ook niet noodzakelijk.

4.5 Amfibieën, reptielen en vissen

Tijdens het onderzoek van Koeman & Bijkerk (2009) zijn geen zwaardere beschermde soorten amfibieën, reptielen en vissen in het onderzoeksgebied aangetroffen. Wel zijn de algemeen beschermde amfibiesoorten (tabel 1 Ffwet) bastaardkikker, middelste groene kikker, gewone pad en kleine watersalamander aangetroffen. Een (beperkt) deel van het leefgebied van deze soorten kan door de ingreep worden aangetast. De functionaliteit van het gebied als leefgebied voor deze soorten komt echter niet in het geding omdat voldoende geschikt leefgebied aanwezig blijft. Bovendien geldt voor deze tabel 1-soorten een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet. Het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

4.6 Ongewervelden

In het onderzoeksgebied is geen specifieke biotoop voor beschermde soorten ongewervelden aanwezig. Ook in het onderzoek van Koeman & Bijkerk (2009) zijn geen beschermde soorten ongewervelden aangetroffen. De aanwezigheid van beschermde soorten dagvlinders, libellen en andere soorten ongewervelden kan derhalve worden uitgesloten. Het aanvragen van een ontheffing op grond van artikel 75 Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

5 Conclusie

5.1 Gebiedsbescherming

Ten aanzien van gebiedsbescherming geldt dat geen (significant) negatieve effecten optreden op Natura 2000-gebieden, Beschermde natuurmonumenten of Ecologische Hoofdstructuur. Dergelijke gebieden liggen op relatief grote afstand van het plangebied en het plangebied heeft geen ecologische relaties voor soorten uit deze beschermde natuurgebieden. Het aanvragen van een vergunning op grond van artikel 19d Natuurbeschermingswet of het uitvoeren van een “Nee, tenzij-toets” is niet aan de orde.

5.2 Soortenbescherming

In verband met de aanleg van de Helperzoomtunnel in Groningen is in opdracht van de gemeente Groningen een ruim onderzoeksgebied geïnventariseerd op het voorkomen van beschermde soorten. Van een groot deel van het onderzoeksgebied zijn verspreidingsgegevens beschikbaar uit eerder onderzoek door Koeman & Bijkerk in 2009. Aangezien er geen wezenlijke veranderingen in het gebied hebben plaatsgevonden, geven deze verspreidingsgegevens een goed beeld van de aanwezigheid van beschermde soorten. Daarnaast heeft een verkennend en aanvullend veldbezoek plaatsgevonden door een ecoloog van Grontmij waarin is gekeken naar de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor beschermde soorten.

Uit het onderzoek komt het volgende naar voren ten aanzien van effecten op beschermde soorten vleermuizen, overige zoogdieren, vogels, amfibieën en planten.

Ten aanzien van vleermuizen geldt dat geen vaste rust- en verblijfplaatsen of vliegroutes zijn aangetroffen die zouden kunnen worden aangetast door realisatie van de Helperzoomtunnel. Voor de zoogdiersoorten egel, eekhoorn en steenmarter geldt dat een beperkt deel van het (potentieel) leefgebied verloren gaat, maar omdat de functionaliteit van het gebied als leefgebied voor de betreffende soorten niet in gevaar komt is het aanvragen van een ontheffing niet noodzakelijk. Er worden geen vaste rust- en verblijfplaatsen van de eekhoorn en steenmarter aangetast.

Ten aanzien van vogels geldt dat er geen soorten met een jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaats in het onderzoeksgebied broeden. Wanneer buiten het broedseizoen wordt gewerkt, kan voorkomen worden broedende vogels worden verstoord.

Voor amfibieën geldt dat alleen algemeen beschermde soorten (tabel 1 Ffwet) voorkomen, waarvoor een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet geldt. Ontheffing voor deze soorten is niet noodzakelijk.

Als gevolg van de ingreep gaan mogelijk groeiplaatsen van de overige beschermde plantensoort daslook verloren langs het Helperpad. Hiervoor is geen ontheffing noodzakelijk op grond van artikel 75 Flora- en faunawet, omdat gewerkt zal worden volgens een goedgekeurde gedragscode Ffwet.

Conclusietabel beschermde soorten

Aspect	Aanvullend onderzoek nodig?	Vergunning / ontheffing noodzakelijk?
Flora	Nee	Nee
Vleermuizen	Nee	Nee
Overige zoogdieren	Nee	Nee
Vogels	Nee	Nee
Amfibieën, reptielen en vissen	Nee	Nee
Ongewervelden	Nee	Nee

5.3 Eindconclusie

Vanuit natuurwetgeving zijn er geen belemmeringen voor realisatie van de Helperzoomtunnel. Er is geen sprake van strijdigheid met beschermingsregimes voor natuurgebied (Natura 2000, EHS, SES). Voor soortenbescherming geldt dat er geen strijdigheid is met de Flora en faunawet. Een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet noodzakelijk.

Bijlage 1

Verlag veldonderzoek

Notitie

Referentienummer

Datum
6 september 2013

Kenmerk
325949

Betreft
Verslag veldonderzoek Helperzoomtunnel

1 Inleiding

In verband met de realisatie van de Helperzoomtunnel in Groningen is door Grontmij een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd (Deelrapport Natuur Helperzoomtunnel, Grontmij 2013). Uit dit verkennend natuuronderzoek komt naar voren dat de aanwezigheid van de beschermde plantensoort daslook en van vleermuizen niet op voorhand is uit te sluiten. Derhalve is aanvullend veldonderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van daslook langs het Helperpad en van vaste rust- en verblijfplaatsen en essentiële foerageergebieden en vliegroutes van vleermuizen binnen het plangebied. Voorliggende notitie betreft de eindrapportage van het veldonderzoek naar daslook en vleermuizen.

2 Werkwijze

2.1 Flora

Op 25 april en 13 juni 2013 heeft een veldbezoek door een ecoloog van Grontmij plaatsgevonden om de aanwezigheid van de overige beschermde plantensoort daslook (tabel 2 Ffwet) en eventueel andere zwaarder beschermde plantensoorten (tabel 2/3 Ffwet) vast te stellen.

2.2 Vleermuizen

Het inventariseren van vleermuizen is uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 2013¹. Het aantal veldbezoeken is gebaseerd op de potentiële aanwezigheid van de volgende functies:

- Kraam- / zomerverblijfplaats;
- Paarplaats;
- Foerageergebied;
- Vliegroute.

In totaal hebben 4 veldbezoeken plaatsgevonden, waarvan twee in de zomerperiode om kraamverblijven, zomerverblijven, vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen in kaart te brengen en twee in het najaar voor paarverblijven, vliegroutes en foerageergebieden. In onderstaand tabel zijn de data en weersomstandigheden van de veldbezoeken weergegeven.

De vleermuisinventarisaties zijn uitgevoerd met een Pettersson D240x batdetector. Dit apparaat zet de ultrasone geluiden van vleermuizen om in voor mensen hoorbare tonen. Tevens kunnen de geluiden vertraagd (time-expansion) worden opgenomen voor analyse achteraf, omdat sommige soorten moeilijk te determineren zijn in het veld.

¹ Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur 2013. Vleermuisprotocol 2013.

Tabel 2.2 Data en weersomstandigheden van de vleermuisinventarisaties

Datum	Type inventarisatie	Type bezoek	Weersomstandigheden
13-06-2013	Zomerverblijfplaatsen	Avondbezoek	18° Celsius, half bewolkt, windkracht 3
11-07-2013	Zomerverblijfplaatsen	Ochtendbezoek	15° Celsius, onbewolkt, windkracht 2
15-08-2013	Paarverblijven/ zwermplaatsen	Avondbezoek	20° Celsius, half bewolkt, windkracht 2
05-09-2013	Paarverblijven/ zwermplaatsen	Avondbezoek	22° Celsius, onbewolkt, windkracht 2

3 Resultaten

3.1 *Daslook*

Tijdens beide veldbezoeken voor vaatplanten zijn meerdere exemplaren van de daslook aangetroffen. Groeiplaatsen bevinden zich in de bosrand aan de zuidoost zijde van het Helperpad, tussen de weg en het volkstuintencomplex Tuinwijk. Andere zwaarder beschermde plantensoorten zijn tijdens het veldonderzoek niet aangetroffen.

Figuur 3.1: Aanwezigheid daslook (blauw omlijnd).

3.2 *Vleermuizen*

Tijdens het vleermuisonderzoek zijn geen vaste rust- en verblijfplaatsen van vleermuizen in bomen in het plangebied aangetroffen. Ook de vleermuiskasten die langs het Helperpad hangen waren tijdens het vleermuisonderzoek niet door vleermuizen in gebruik. Er zijn wel enkele foeragerende gewone dwergvleermuizen en laatvliegers waargenomen rond de begroeiing langs het Helperpad. Boven de vijver zijn enkele foeragerende watervleermuizen en meervleermuizen aangetroffen en hoger boven de vijver een rosse vleermuis en enkele ruige dwergvleermuizen. Het Helperpad fungeert als een foerageerroute voor vleermuizen, van een doorgaande vliegroute over het spoor is geen sprake. Aan de overzijde van het spoor is momenteel ook geen bijzonder geschikt foerageergebied voor vleermuizen aanwezig.

Figuur 3.2: Overzicht waarnemingen foeragerende vleermuizen (rood = gewone dwergvleermuis, groen = ruige dwergvleermuis, blauw = laatvlieger, bruin = rosse vleermuis, geel = watervleermuis en paars = meer-vleermuis).